

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**
ANNO 1919

TIESĪBU EFEKTIVITĀTE POSTMODERNĀ SABIEDRĪBĀ

**Latvijas Universitātes
73. zinātniskās konferences
rakstu krājums**

Tiesību efektivitāte postmodernā sabiedrībā: Latvijas Universitātes
73. zinātniskās konferences rakstu krājums. Rīga : LU Akadēmiskais apgāds, 2015,
524 lpp.

The Effectiveness of Law in Post-modern Society. Papers of the 73rd Scientific
Conference of the University of Latvia. Riga: University of Latvia Press, 2015,
524 pages.

Redkolēģija:

Prof. *Dr. iur.* **Jānis Rozenfelds**
Prof. *Dr. iur.* **Ilma Čepāne**
Prof. *Dr. iur.* **Sanita Osipova**
Prof. *Dr. iur.* **Ringolds Balodis**
Prof. *Dr. iur.* **Jautrīte Briede**
Prof. *Dr. iur.* **Valentija Liholaja**
Prof. *Dr. iur.* **Uldis Krastiņš**
Prof. *Dr. iur.* **Ārija Meikališa**
Prof. *Dr. iur.* **Jānis Lazdiņš**
Asoc. prof. *Dr. iur.* **Kristīne Dupate**
Asoc. prof. *Dr. iur.* **Jānis Kārkliņš**
Asoc. prof. *Dr. iur.* **Artūrs Kučs**
Asoc. prof. *Dr. iur.* **Annija Kārkliņa**
Asoc. prof. *Dr. iur.* **Anita Rodiņa**
Asoc. prof. *Dr. iur.* **Kaspars Balodis**

Latviešu valodas literārās redaktore *Gita Bērziņa, Ruta Puriņa*

Angļu valodas redaktore *Andra Damberga*

Maketu veidojusi *Ieva Tiltiņa*

Visi krājumā ievietotie raksti ir recenzēti.

Pārpublicēšanas gadījumā nepieciešama Latvijas Universitātes atļauja.

Citējot atsauce uz izdevumu obligāta.

© Latvijas Universitāte, 2015

ISBN 978-9934-18-017-0

LIKUMISKO PROCENTU APRĒĶINĀŠANA

CALCULATION OF STATUTORY INTEREST

Kalvis Torgāns, *Dr. habil. iur.*

LU Juridiskās fakultātes Civiltiesisko zinātņu katedras profesors, LZA akadēmiķis

Summary

In civil cases concerning debt collection, the obligation to pay interest until the enforcement of a decision is completed is set by the Civil Procedure Law, creating some derogations from the rules of Civil Law. The article focuses on supporting the view that the obligation to pay interest according to Civil Procedure Law does not contradict the purpose the interest serves, however, the obligation to pay interest in such case is based upon different grounds – the necessity for the use of compulsory dispute resolution mechanism to ensure the fulfilment of obligations and therefore the interest must be paid, although it has not been initially claimed simultaneously with the principal debt.

Atslēgvārdi: procenti naudas prasījumos, zvērināts tiesu izpildītājs, procentu aprēķināšana, tiesas sprieduma rezolutīvā daļa, civilprocess.

Keywords: interest in monetary claims, court bailiff, calculation of interest, resolute section of a judgement, civil procedure.

Likumisko procentu maksāšanas pienākuma regulējums Civillikumā un Civilprocesa likumā

Likumisko procentu maksāšanas pienākums liekas skaidrs un vienkāršs līdz brīdim, kad nākas sastapties ar speciālajās tiesību normās esošajām atrunām un precizējumiem. Šo procentu aprēķināšanas jautājumi ir kļuvuši aktuāli to zvērinātu tiesu izpildītāju darbā, kuriem nākas praksē risināt likumu precīzas piemērošanas uzdevumus stingrā piedzinēju un parādnieku uzraudzībā. Raugoties uz naudas piedziņu apmēriem, redzams, ka tiesu izpildītāju lietvedībā esošās piedziņas veido milzīgas summas, 2014. gadā vairāk nekā 134 miljoni EUR¹, tātad gadījumos, kad piedziņas process ieilgst, piemēram, par 4 mēnešiem, ja ir sešu procentu gada likme, piedzinējam pienākas vēl divi procenti, un tos jau veido tūkstoši EUR. Savukārt strīdi par piedzenamo summu aprēķiniem rada papildu slodzi tiesām, kurām jāizskata sūdzības par zvērinātu tiesu izpildītāju darbībām un attiecīgas blakus sūdzības par pirmās instances tiesu lēmumiem. Rīgas apgabaltiesā vien 2014. gadā izskatītas 175 blakus sūdzības par zvērinātu tiesu izpildītāju darbību².

¹ Statistikas pārskatā par 2014. gadu norādīta kopējā piedzītā summa – 134 970 270,95 EUR, tostarp saistību izpilde tiesas ceļā – 185 727 99,21 EUR, šķirējtiesas nolēmumu izpildei – 1 799 607,40 EUR. Pieejams: http://www.lzti.lv/f/statistika/Statistikas_prskats_par_nolmumu_izpildi_civilliets_2014.pdf

² Statistikas pārskats par civillietām apelācijas instancē. Rīgas apgabaltiesa, 2014. gads. Pieejams: https://tista.gov.lv/tisreal?Form=TIS_STAT_O

Strīdi un sarežģījumi rodas gan tad, ja prasītājs, cerot uz strīda ātru atrisināšanu, sākotnēji nav prasījis piedzīt likumiskos procentus no pamatparāda, gan tad, ja tiesas spriedumā pretēji Civilprocesa likuma (CPL)³ 195. panta norādēm nav tieši norādīts, kāda apmēra procenti un par kādu laiku ir piespriesti, gan arī dažos citos gadījumos. Civilprocesa likuma 195. un 631. pants ir izraisījis tādas neskaidrības, kuru novēršanai lietā jāliek tiesību normu sistēmiskās un teleoloģiskās iztulkošanas metodes.

Centoties veidot pārskatāmu kopainu par likumisko procentu aprēķināšanu un piedziņu, šajā rakstā aplūkoti gan vispārējie noteikumi par procentiem, gan izņēmumi no tiem.

Saskaņā ar Civillikuma (CL)⁴ 1753. pantu procenti ir atlīdzība, kas dodama par kādas naudas summas vai citu atvietojamu lietu (CL 844. p.) lietošanas atvēlējumu vai kavējumu, samērā ar viņu daudzumu un lietošanas ilgumu. Savukārt CL 1759. pants noteic, ka likumiskie procenti jāmaksā arī bez noteiktas norunas, uz likuma pamata par katru parāda samaksas nokavējumu, kā arī vēl četros gadījumos. Tādējādi likums nodala likumiskos lietojuma procentus un likumiskos nokavējuma procentus, neliedzot līgumā noteikt citādus līgumiskos procentus.

Ja kreditors, ceļot prasību, nav pieprasījis arī likumiskos procentus, kas jau uzkrājušies vai uzkrāsies tiesvedības laikā, tad parādnieks noliedz savu pienākumu maksāt procentus, atsaucoties uz CL 1760. pantu, kurā noteikts, ka likumiskie procenti prasāmi nevis atsevišķi, bet reizē ar galveno saistību, un tādēļ tos nevar prasīt vēlāk. Minētais pants gan netiek citēts līdz galam, un jāatzīmē, ka tad uzmanība būtu pievēršama vārdiem “ja attiecīgā laikā par tiem bija noklusēts vai galvenā parāda samaksa pieņemta bez piebilduma”. Ja prasība ir tiesā, tad skaidrs, ka samaksa vēl nav pieņemta, taču ne visai skaidrs ir, ko nozīmē “attiecīgā laikā noklusēts”. CPL 74. panta trešās daļas 3. punkts ļauj prasītājam rakstveidā grozīt prasības pamatu un priekšmetu vai palielināt prasījuma apmēru, iekams nav uzsākta lietas izskatīšana pēc būtības. Šādas tiesības daļēji izmantojamas pat līdz lietas izskatīšanai pēc būtības arī apelācijas instances tiesā, tātad jau otrajā tiesu instancē. CPL 418. pants gan nosaka, ka apelācijas sūdzībā nedrīkst grozīt prasības priekšmetu vai pamatu, bet vienlaikus paskaidro, ka par jauniem prasījumiem nav uzskatāma procentu un pieaugumu pievienošana prasībai. Šo iespēju prasītāji plaši izmanto, iekļaujot procentu prasījumus par laiku no prasības celšanas tiesā līdz tās izskatīšanai apelācijas kārtībā, un šo procentu prasījumu tiesu praksē neuzskata par tādu, par kuru “attiecīgā laikā bija noklusēts”. Taču paliek vēl jautājums par procentu pieaugumu pēc prasījuma palielināšanas apelācijas instancē. Līdz izskatīšanai kasācijas instances tiesā var paiet samērā ilgs laiks. Aplūkosim piemēru.

Persona A aizdevusi personai B 200 tūkstošus EUR. Sākumā parāda dzēšanas maksājumi veikti ik mēnesi atbilstoši pielīgtajam, taču vēlāk izbeigušies. Pēc trīs mēnešu kavējuma aizdevējs izlieto līgumā paredzēto tiesību izbeigt līgumu un ceļ prasību piedzīt neatdotos 60 tūkstošus EUR un jau uzkrājušos līgumiskos procentus – 2400 EUR. Pieņemsim, ka tiesa prasību noraida. Apelācijas sūdzībā prasītājs A ietver arī prasījumu par likumiskajiem procentiem, skaitot tos no līguma izbeigšanas dienas (tad izbeidzas līgumisko procentu uzkrāšanās). Apelācijas instances

³ Civilprocesa likums: Latvijas Republikas likums. Pieņemts 14.10.1998. Latvijas Vēstnesis, 1998. 3. novembris, Nr. 326/330 (1387/1391).

⁴ Civillikums: Latvijas Republikas likums. Pieņemts 1937. gada 28. janvārī, atjaunots spēkā ar 14.01.1992. likumu. Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1992. Nr. 4/5.

tiesas sēde paredzēta pēc 9 mēnešiem, un īsi pirms tās prasītājs iesniedz aprēķinu pēc likmes seši procenti gadā par deviņiem mēnešiem – 5400 EUR, kā arī prasību atlīdzināt izdevumus par advokāta palīdzību – 3570 EUR un samaksāto valsts nodevu. Apelācijas instances tiesa prasību apmierina. Kasācijas tiesvedību pāršlogotais⁵ Augstākās tiesas Civillietu departaments pēc sešiem mēnešiem atsakās ierosināt. Spriedums stājas spēkā, un zvērināts tiesu izpildītājs uzsāk piedziņu, kas konkrētajā gadījumā tiek vērsta uz nekustamo īpašumu. Pāiet vēl pusgads. Kas notiek ar procentiem? Uzstājīgākie prasītāji, kas tagad kļuvuši par piedzinējiem, pieprasa, lai procentus viņiem aprēķina arī par laiku kopš prasības apmēra grozījumiem, t. i., par laiku, kad lieta gulēja apelācijas un kasācijas instances tiesās. Nonākam pie mīklas, kas ietverta CPL 195. pantā.

Kāpēc CPL 195. pantā nav norādīts procentu līdz sprieduma izpildei tecējuma sākums?

CPL 195. pantā likumdevējs ir izvirzījis konkrētas prasības, kas izpildāmas tiesai, rakstot sprieduma rezolutīvo daļu: taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, tiesa tā rezolutīvajā daļā norāda prasījuma veidu un piedzenamo summu, atsevišķi uzrādot galveno parādu un procentus, laiku, par kādu procenti piespriesti, prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt procentus, minot arī to apmēru, kā arī kredītiestādes nosaukumu un konta numuru, kurā veicama samaksa, ja tāds norādīts prasības pieteikumā.

Šos norādījumus pildot, tiesa iepriekš apskatītajā piemērā raksta, ka nosprieda piedzīt galveno parādu 60 000,00 EUR, līgumiskos procentus par laiku līdz līguma izbeigšanai 2400 EUR, likumiskos procentus par laiku līdz prasības precizējumiem 5400 EUR, nosprieda atzīt prasītājam tiesības saņemt likumiskos procentus (konkrēta likme) par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai).

Par mīklu nav uzskatāma prasība norādīt likumisko procentu likmi. Kopš grozījumiem Civillikuma 1765. pantā (26.01.2006. un 23.05.2013.) pastāv divu veidu likumisko procentu likmes, vienas (kombinētas, t. i., refinansēšanas likme + pamatlikme) norēķiniem par precēm un pakalpojumiem attiecībā ar komersantiem un otras (6%) attiecībā, kurās piedalās patērētājs. Pirmā no nosauktajām piemērojama arī tādu spriedumu izpildes procesā, kuri ir par komersantu prasījumiem precu un pakalpojumu samaksas sakarā.

Piemērs no Rīgas apgabaltiesas sprieduma **2014. gada 22. septembrī** (lieta Nr. C33405512; arhīva Nr. CA-1135/25), kurā skaidri redzamas piedzenamās summas un aprēķināmie procenti:

“Piedzīt no S. F. (personas kods xxx) par labu SIA “Amserv Motors” aizdevuma pamatsummu EUR 6 767,21 (seši tūkstoši septiņi simti sešdesmit septiņi *euro* un 21 *euro centi*), procentus par aizdevuma lietošanu EUR 2426,07 (divi tūkstoši četri simti divdesmit seši *euro* un 07 *euro centi*) un tiesas izdevumus EUR 393,68 (trīs simti deviņdesmit trīs *euro* 68 un *euro centi*), kopā EUR 9586,96 (deviņi tūkstoši pieci simti astoņdesmit seši *euro* un 96 *euro centi*).

⁵ Augstākās tiesas statistika: 2014. gadu beidzot, neizskatīto lietu atlikums Augstākajā tiesā bija 3943 lietas – par 343 lietām vairāk nekā gada sākumā. Vislielākais lietu uzkrājums Civillietu departamentā – 2085 lietas. Pieejams: <http://at.gov.lv/pazinojumi-presei/par-notikumiem/2015/februaris/6913-lielakais-lietu-uzkrājums-civillietu-departamenta/>

Atzīt SIA "Amserv Motors" tiesības saņemt no S. F. (personas kods xx) procentus par aizdevuma izmantošanu pēc likmes 11,30% gadā no pamatparāda summas EUR 6 767,21 par laika periodu no sprieduma taisīšanas dienas līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai)."

Par mīklu nebūtu uzskatāma arī prasība norādīt ne tikai piespriesto summu, bet atsevišķi arī galveno parādu un procentus kopā ar laiku, par kādu tie piespriešti. Neliela mīkla varētu būt jautājums par to, vai spriedums nebūs derīgs (būs atceļams), ja atšifrējuma tajā nebūs. Uz to samērā droši var atbildēt, ka tas neatņem spriedumam spēku, atšifrējums kalpo labākai pārskatāmībai, ja pārsūdzot tiek apšaubīts, piemēram, tikai procentu apmērs.

Mīkla ar divām atbildes izvēlēm ir norāde par tiesībām uz likumiskiem procentiem līdz izpildei, bet bez sākuma laika norādes. Tiesu prakse dod šādu atbildi: "procenti līdz izpildei" tiek skaitīti no sprieduma spēkā stāšanās brīža, izņemot gadījumus, kad tiesa noteikusi nekavējošu sprieduma izpildi, piemēram, uzturīdzekļu maksājumam, tātad pirms sprieduma spēkā stāšanās. Otru atbildes variantu cenšas uzturēt piedzinēji, norādot, ka sveša kapitāla lietojums taču turpinājās arī pēc prasības celšanas vai grozīšanas. Tiesneši iebilst, skaidrojot, ka tiesa izskata prasību tādā apmērā, kādā tā celta, un nedrīkst pārsniegt prasījuma robežas, ka prasītājam nav liegta iespēja celt vēl vienu prasību par procentiem, kurā būs cits pamats – cits kavējuma laiks.

Taču visgrūtākais, lai gan aizvien retāk praksē vērojams jautājums ir tāds: vai tad, ja tiesa nav vispār ierakstījusi par tiesībām saņemt procentus līdz izpildei, prasītājam šādu tiesību nav. Prakse rāda gan to, ka likumiskie procenti, kas maksājami par laiku līdz sprieduma izpildei, var būt relatīvi lieli, gan to, ka šajā sakarā mēdz būt sūdzības par zvērīnātu tiesu izpildītāju darbībām, gan to, ka tiesu prakse nav vienveidīga un sastopas ar dažādām likumu iztulkošanas un piemērošanas pretrunām.

Vai Civillikumā noteiktie likumiskie procenti var tikt aizmirsti?

Norāde CPL 195. pantā par tiesībām saņemt likumiskos procentus līdz sprieduma izpildei ir ierakstīta bez atrunas, "ja prasības pieteikumā tādi pieprasīti", tātad rada iespaidu, ka tā ir imperatīva bezatrunu norāde. Taču strīdi parādās, un to pamatā ir šķietama vai īsta pretruna, kas iezīmējas kopsakarā ar citām tiesību normām.

Parādnieks, pirmkārt, var iebilst, ka likumiskie procenti prasāmi nevis atsevišķi, bet reizē ar galveno saistību (CL 1760. p.). Otrkārt, dispozitivitātes princips ļauj prasītājam pašam izlemt, vai izvirzīt vai neizvirzīt kādu prasījumu, tiesai nav pret prasītāja gribu "jāuzspiež" procenti, ja tie nav prasīti. Parādnieka norāde uz dispozitivitāti ir vērā ņemama attiecībā uz galveno parādu, likumiskajiem vai līgumiskajiem procentiem, kas izriet no strīdus saistības, kuras sakarā celta prasība. Turpretim, kā būs argumentēts turpmāk, likumiskajiem procentiem līdz sprieduma izpildei ir cits raksturs un maksāšanas pamats.

Sprieduma spēkā stāšanās novelk īpašu robežu agrāk strīdīgajā tiesiskajā attiecībā, un, ja spriedums ir par naudas summas piedziņu, tad par piedziņas juridisko pamatu kļūst tieši spēkā stājies spriedums, nevis, piemēram, nesamaksāta darba alga, neatdotais aizdevums vai citi fakti (kas, protams, ir sprieduma pamatā, bet nav vairs apstrīdami). Prasība var būt radusies sakarā ar bezprocentu aizdevumu,

bet ar sprieduma spēkā stāšanos saistība iegūst jaunu īpašību: tās izpildes pienākums izriet no tiesas sprieduma, parādnieks ar savu rīcību ir novedis pie tā, ka jāiesaista tiesa un valstiskās piespiešanas līdzekļi. Tas ietekmē arī procentu maksāšanu, proti, procenti jāmaksā arī tad, ja sākotnēji aizdevums bija bez procentiem.

Teikto apstiprina Civilprocesa likuma 631. pants, kas, regulējot tiesu izpildītāja darbības, uzliek viņam pienākumu sastādīt attiecīgu piedzinējam izmaksājamās summas aprēķinu. Šī panta pirmā daļa paredz divus gadījumus, kad tiesu izpildītājs nolēmumu izpildes sakarā veic likumisko procentu aprēķinu:

- 1) ja tiesa atzinusi piedzinēja tiesības saņemt likumiskos procentus līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai),
- 2) ja procentu maksāšanas pienākums noteikts citā likumā.

Vai zvērināts tiesu izpildītājs labo tiesas spriedumu?

Ja spriedumā un attiecīgi izpildu rakstā ir, precīzi ievērojot CPL 195. pantā noteikto, konkrēti norādīta piedzenamā summa, atsevišķi norādot galveno parādu un procentus, kā arī laiks, par kādu procenti piespriesti, prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt procentus, minot arī to apmēru, tad problēmas nevar rasties. Nolēmuma izpildes procesā nevar atgriezties pie spēkā stājušās sprieduma pamatotības apsvērumiem, piemēram, bija vai nebija tiesai pamats noteikt tiesības saņemt likumiskos procentus darba strīdā. Tādus sprieduma norādījumus varēja apstrīdēt apelācijas un kasācijas kārtībā. Likums atļauj lūgt izskaidrot spriedumu, taču tas darāms stingri noteiktās robežās. Var vienīgi atzīmēt, ka tiesas jau piespriestas procentus nevajag jaukt ar tiesu izpildītāja aprēķināmajiem procentiem par laiku līdz sprieduma izpildei. Sagaidāmi CPL grozījumi attiecībā uz otru gala termiņu, līdz kuram piedzenami likumiskie procenti. Ievērojot arī Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes ierosinājumus, Tieslietu ministrija ir sagatavojusi projektu grozījumiem CPL 195. un 631. pantā, paredzot vārdus iekavās "(izsoles dienai)" aizstāt ar vārdiem "(izsoles noslēguma dienai)". Tas saistīts ar paredzamu elektronisko izsoļu ieviešanu, kuru raksturīga iezīme būs tāda, ka izsole notiks vairākas dienas un tādēļ nekustamo īpašumu izsoles sludinājumā tiks norādīts izsoles sākuma datums un noslēguma datums un laiks (papildinot CPL ar 605^{1.}, 605^{2.} pantu un grozot CPL 606. pantu).

Izpildu rakstā pārraksta tikai to, kas ir sprieduma rezolutīvajā daļā. Tāpēc tiesu izpildītāja rīcībā parasti nav tiesas sprieduma vai cita nolēmuma pilns teksts un viņš dažkārt nevar gūt vajadzīgo informāciju, piemēram, par to, vai kreditors ir komersants un vai novirzes salīdzinājumā ar CPL 195. pantā prasīto izriet no lietas specifikas vai varbūt ir tiesas paviršības sekas.

Aizvien retāk, taču tomēr vēl ir sastopami spriedumi, kuros ir īsi norādīts, piemēram, "piedzīt parādu EUR 10 870, noteikt, ka prasītājam ir tiesības saņemt likumiskos procentus līdz sprieduma izpildes dienai". Tas norāda, ka tiesa ir atzinusi tiesības uz procentiem, bet konkrēto apmēra noteikšanu atstājusi pušu un vajadzības gadījumā zvērināta tiesu izpildītāja risināšanai. Tādā gadījumā domstarpības var rasties par to, vai tiesu izpildītājam jānoskaidro, no kādām sastāvdaļām veidojas kopējā summa, vai arī procenti nešaubīgi jāaprēķina no norādītās summas. Atbilde izriet no iepriekš rakstītā par to, ka ar spriedumu noteiktā summa iegūst sevišķas īpašības kā tiesas strīda izspriešanas rezultāts. Sprieduma izpildes procesā nav izvīzāmi iebildumi, piemēram, par to, ka piespriestajos 10 870 EUR ietilpst

arī lietošanas procenti par tiesā konstatētajiem diviem kavējuma gadiem, bet skaitīt procentus no procentiem nedrīkst.

Par procentu rēķināšanu no procentiem nepieciešams īpašs komentārs. Civillikuma 1765. panta 4. daļā noteikts, ka procenti aprēķināmi tikai no paša kapitāla. Tas tiek ievērots, izšķirot mantiskos strīdus par ilgstoši nemaksātiem parādiem. Taču ir arī izņēmumi, jo 1765. un 1766. pants pēc kreditora pieprasījuma pieļauj arī citādu risinājumu, ja procenti nav maksāti ilgāk par gadu vai kad parādzīme aizstāta ar jaunu⁶. Būtu apsverams, vai tiesas spriedums, kurā konstatēta maksājamā summa sprieduma taisīšanas brīdī, pēc nozīmes nebūtu pielīdzināms CL 1766. pantā minētajai jaunai parādzīmei ar niansi, ka to izdevusi tiesa.

Ja tiesas spriedumā nav norādes par tiesībām uz procentiem, bet procentu maksāšanas pienākums, kā rakstīts CPL 631. pantā, “noteikts citā likumā”, tad tiesu izpildītājam jāpilda šis noteikums. Noskaidrojot, kāds cits likums bez CPL regulē procentu maksājumus, neapšaubāmi nosaucams Civillikums. Šī likuma 1759. pants noteic, ka procenti jāmaksā arī bez noteiktas norunas uz likuma pamata par katru parāda samaksas nokavējumu, kaut arī parāds pats par sevi būtu bezprocentīgs, kā arī citos pantā norādītos gadījumos.

Tiesu prakse tikai pakāpeniski virzījās uz likuma jēgai atbilstošu likumisko procentu maksāšanas pienākuma izpratni. Pretrunas izpaudās, piemēram, nolēmumos sakarā ar saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanu, kā arī šķērjētiesu spriedumu piespiedu izpildi. Var uzskatīt, ka tagad tās jau pārvarētas.

Senāts (pirms Augstākās tiesas struktūras izmaiņām un grozījumiem CPL 483. pantā, ar kuriem sašaurināja protestu iesniegšanas tiesības) izskatīja Augstākās tiesas priekšsēdētāja protestu par Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas tiesneša 2009. gada 27. februāra lēmumu bankas pieteikumā pret L. L. par saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanu.

Banka bija iesniegusi tiesā pieteikumu par saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanu, lūdzot piedzīt parādu par kopējo summu Ls 83 949,88, kā arī noteikt bankai tiesības līdz lēmuma izpildei saņemt likumiskos 6% gadā no bezstrīdus piespiedu kārtā pakļauto saistību kopapjoma.

Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas tiesneša 2009. gada 27. februāra lēmumu nolemts nodot bezstrīdus piespiedu izpildei saistību, kas nodibināta ar 2007. gada 12. februāra hipotekārā kredīta līgumu Nr. 07-K-0788 par parāda Ls 83 949,88 piedziņu. Pieteikums daļā par tiesību noteikšanu saņemt likumiskos procentus līdz lēmuma izpildes dienai noraidīts, jo, tiesas ieskatā Civilprocesa likums neparedz lietās, kas netiek izskatītas prasības kārtībā, pieteicēja tiesības saņemt likumiskos procentus. Likumiskie procenti piedzenami ar spriedumu, nevis lēmumu par saistību izpildīšanu bezstrīdus kārtībā.

Senāts, piekrītot prokurores tiesas sēdē izteiktajam viedoklim, atzina, ka tiesneša lēmums atceļams pilnībā un pieteikums nododams jaunai izskatīšanai, jo tiesnesis nepamatoti noraidījis pieteikumu daļā par bankas tiesībām saņemt likumiskos procentus.

Senāta lēmumā rakstīts: “Tiesības saņemt likumiskos procentus līdz izpildes dienai attiecas arī uz tiesneša lēmumu, kas pieņemts lietā par saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanu (sk. *Tiesu prakses apkopojums “Tiesu prakse saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā”, Augstākā tiesa, 2010. g.*). Pēc lēmuma pieņemšanas, piemērojot analogiju ar tiesas spriedumu par naudas summas piedziņu (Civilprocesa

⁶ Torgāns K. Saistību tiesības. Mācību grāmata. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2014, 124.–126. lpp.

likuma 195. pants), kreditoram ir tiesības līdz lēmuma izpildei vai dienai, kad parādnieka mantu pārdod izsolē, saņemt procentus uz likuma pamata (Civillikuma 1759. pants), kuru apmērs noteikts Civillikuma 1765. pantā. Tos aprēķina tiesu izpildītājs, kurš nolēmumu izpilda (Civilprocesa likuma 631. panta pirmā daļa).”

Samērā ilgstoši tiesas noliedza, ka šķirējtiesām būtu tiesības spriedumā noteikt prasītājam tiesības uz likumiskajiem procentiem līdz sprieduma izpildei, norādot, ka CPL D daļā “Šķirējtiesa” nav normas, kas atbilst CPL 195. pantam. Šādas tendences pamatā bija atziņa, ka valsts tiesa nevar uzņemties atbildību par nevalstiska veidojuma – šķirējtiesas – nolēmumu pamatotību un likumību apstākļos, kad valstī ir vairāk nekā 200 šķirējtiesu un vispārējās jurisdikcijas tiesai ir ierobežotas iespējas pārbaudīt procesa norises un nolēmumu tiesiskumu. Jautājums par likumiskajiem procentiem tagad ir izšķirts pozitīvi jaunajā Šķirējtiesu likumā, kas stājās spēkā 2015. gada 1. janvārī. Jaunā likuma 54. panta ceturtnās daļas 7. punkts atbilst CPL 195. pantam. Tajā noteikts, ka šķirējtiesas spriedumā norāda “pieņemamo summu, ja spriedums taisīts par naudas piedziņu, atsevišķi norādot galveno parādu un procentus, laiku, par kādu procenti piespriesti, prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt procentus un arī šo procentu apmēru”⁷.

Pie jautājuma par CPL 195. panta saturu un mērķi tomēr ir vērts pakavēties sīkāk. Šī pētījuma autora ieskatā CPL 195. pants tik izvērsti raksturo spriedumā ierakstāmo (nesen papildināts vēl ar norādi par bankas konta numuru), lai sekmētu tiesas spriedumu ērtu un ātru izpildi, pēc iespējas mazinot strīdu rašanos. Procesuālā likuma uzdevums nav risināt jautājumu par materiālo tiesību esamību vai neesamību, kādas ir arī tiesības uz procentiem. Ir saprotams, ka bankas konta numura nenorādīšana pat tad, ja tāds norādīts prasības pieteikumā, nevar atņemt spriedumam likumisko spēku. Tāpat nav apstrīdams, ka sprieduma par naudas maksājumu labprātīga nepildīšana rada nokavējumu, kas atbilst Civillikuma 1759. pantā noteiktajam. Šī nokavējuma sekas ir materiālo tiesību aizskārums, un tāpēc piemērojams Civillikums. Jāuzsver viena jau minēta īpatnība: runa ir par tiesas sprieduma nepildīšanu labprātīgi, proti, par aizskāruma novēršanu apstākļos, kad jau bija jāiejaucas valstij ar savas varas autoritāti. Tāpēc jo svarīgāk, ka ir jābūt stimulam izpildīt bez kavēšanās valsts konstatētu pienākumu, un šādu stimulējošu funkciju pilda procentu maksāšanas pienākums.

Civillikuma 1760. pantā ir noteikts, ka likumiskie procenti prasāmi reizē ar galveno saistību, un tādēļ tos nevar prasīt vēlāk, ja attiecīgā laikā par tiem bija noklusēts vai galvenā parāda samaksa pieņemta bez piebilduma. Ja kreditors bijis spiests griezties tiesā parāda piedziņas dēļ, tad runāt par parāda samaksas pieņemšanu bez piebilduma nav pamata, ir skaidrs, ka parāds nav samaksāts. Sarežģītāks ir jautājums, kas CL 1760. pantā ir tas attiecīgais laiks, kurā par procentiem bija noklusēts. Ceļot prasību par kādas saistības izpildes nokavējumu, prasītājs var būt “žēlīgs” pret atbildētāju vai arī šaubīties par strīda izskatīšanas rezultātu un nepasīt procentus par nokavējuma laiku. Tad tiesa tos arī nepiespriedīs par prasības pieteikumā norādīto saistības pārkāpumu, bet vēlāk atsevišķi procentus par šo nokavējumu prasīt CL 1760. pants neļauj.

Šāda minētā panta izpratne attiecībā uz izskatāmo materiāli tiesisko prasību ir apstiprināta jau Senāta 2006. gada 31. maija spriedumā lietā Nr. SKC-330.

Izskatot apelācijas kārtībā prasību par uzturlīdzekļu apmēra palielināšanu un parāda piedziņu, apgabaltiesa konstatēja, ka atbildētāja maksājamo uzturlīdzekļu

⁷ Latvijas Vēstnesis, 2014. 1. oktobris, Nr. 194, OP Nr. 2014/194.1.

parāds uz 2000. gada 31. jūliju ir bijis Ls 1851. Prasītāja, pieņemot kārtējos maksājumus, nav izteikusi piebildumu par to, ka jāmaksā arī likumiskie procenti, par to piedziņu nav izteikts lūgums arī prasības pieteikumā. Apgabaltiesa prasību par procentu piedziņu noraidīja. Kasācijas sūdzībā prasītāja norādīja, ka viņa uzskatījusi, ka tiesas spriedumu atbildētājs pildīs un reizē ar piespriesto parādu maksās arī likumiskos procentus. Viņas ieskatā tiesa nepareizi piemērojusi 1760. pantu, jo tiesības uz procentiem viņai izriet no Civillikuma 1759. panta pirmā punkta un par procentiem atsevišķu prasījumu var izteikt, arī pārsūdzot zemākas tiesas spriedumu.

Senāts noraidīja šādu Civillikuma normu iztulkojumu un atstāja negrozītu apgabaltiesas spriedumu. Senāta spriedumā ir norādījums par to, ka jautājums par likumisko procentu piedziņu risināms sprieduma izpildes kārtībā atbilstoši Civilprocesa likuma 631. panta noteikumiem, turklāt procenti uz likuma pamata aprēķināmi tikai pēc piedzinēja lūguma⁸.

Tātad Senāta spriedums nav iztulkojams tā, ka piedzinējam būtu atzītas tiesības lūgt, lai tiesu izpildītājs piedzen tos procentus, kas attiecas uz parādu, kāds konkrētajā lietā bija uz 2000. gada 31. jūliju un kura sakarā 2004. gadā iesniegtajā prasībā procenti nebija prasīti. Taču šis Senāta spriedums nenorāda uz kavēkļiem prasīt tos procentus, kas līdz ar sprieduma spēkā stāšanos jāmaksā par laiku līdz sprieduma izpildei. Ja ne vispārējās jurisdikcijas tiesas spriedumā, ne šķīrējtiesas spriedumā (Civilprocesa likuma 530. pants to neparedz) nav nekas ierakstīts par prasītāja tiesībām līdz sprieduma izpildei saņemt procentus, tad procentu maksāšanas pienākums izriet no likuma (CL 1759. p.).

To, ka likumisko procentu maksāšanas līdz nolēmuma izpildei pienākums nav atkarīgs no prasības pieteikumā ietverta vai neietverta lūguma, Senāts ir atzinis arī lēmumā lietā Nr. SPC-111/2009.

Izskatot lietu sakarā ar ģenerālprokurora protestu par Ventspils tiesneša 2008. gada 18. marta lēmumu, ar kuru apmierināts P. V. pieteikums pret diviem solidarīgiem parādniekiem par saistības bezstrīdus piespiedu izpildīšanu, Senāts konstatēja, ka tiesnesis, nododot solidarīgi bezstrīdus piespiedu izpildei saistību pēc notariāla akta-aizdevuma līguma par Ls 35 000, norādījis, ka pieteicējam ir tiesības saņemt likumiskos sešus procentus gadā no pamatparāda summas Ls 35 000 no 2008. gada 29. februāra līdz tiesas nolēmuma izpildei. Ģenerālprokurora protestā norādīts, ka tiesnesis, atsaucoties uz Civillikuma 1756. un 1759. pantu, pēc savas iniciatīvas nolēmis atzīt pieteicēja tiesības saņemt likumiskos procentus, tādējādi pārkāpjot iesniegtā pieteikuma prasījuma un Civilprocesa likuma 405. pantā noteiktās kompetences robežas, jo pieteikumā nav izteikts lūgums noteikt tiesības saņemt likumiskos procentus līdz nolēmuma izpildei. Senāta lēmuma motīvu daļā norādīts:

Lai gan Civilprocesa likuma 195. panta noteikumi regulē prasības tiesvedības, nevis saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanas kārtību, Senāta ieskatā tiesai jautājums par tiesībām saņemt procentus līdz nolēmuma izpildei jāizlemj vienādi, neatkarīgi no tā, kādā procesuālā kārtībā lieta tiek izskatīta. Tas, ka Civilprocesa likuma 50. nodaļā nav ietverta tiesību norma, kuras saturs atbilstu Civilprocesa likuma 195. panta noteikumiem, nav šķērslis tiesai piemērot Civilprocesa likuma 195. pantu pēc analogijas, jo pie apstākļiem, kad prasītājam prasības tiesvedībā tiek atzītas tiesības saņemt likumiskos procentus līdz nolēmuma izpildei, pat ja šāds lūgums nav izteikts prasības pieteikumā, tiesībām uz likumisko procentu saņemšanu vēl

⁸ Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2006. gada 31. maija spriedums lietā Nr. SKC-330.

jo vairāk jābūt nodrošinātām vienkāršotajos un paātrinātajos tiesvedības procesos, kāda ir saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšana.⁹

Likumiskie procenti līdz tiesas sprieduma izpildei, kā jau teikts, ir pēc satūra cita veida prasījums: tas vairs nav prasījums par uzturlīdzekļu nemaksāšanas, kredīta neatdošanas, preču vai pakalpojumu samaksas kavējuma sekām, bet gan prasījums sakarā ar tiesas sprieduma izpildīšanas kavējumu, tātad nepakļaušanos kompetentas tiesu institūcijas spriedumam, kura izraisījusi nepieciešamību vērsties pie tiesu izpildītāja ar pieteikumu par piespiedu izpildi. Pieteikums par sprieduma piespiedu izpildi, protams, nav jauna prasība un tāda arī nevar būt, bet jautājums ir, vai spriedumu izpildes procesā tiesiskās kārtības neievērotājiem sekas attiecībā uz spriedumu izpildīšanu ir jādiferencē atkarībā no tā, vai prasītājs, ceļot prasību, ir vai nav prasījis procentus par to kavējuma laiku, kuru izvērtēt lūdzis tiesu. Ja pēc likuma prasītājam par piespriedē naudas maksājuma kavējumu procenti pienākas, tad nav nepieciešama aptauja, vai kāds piedzinējs no procentiem atsakās. Tiesība atteikties viņam pastāv, tāda iespēja dažkārt tiek pārrunāta izlīguma sarunās, un prasītājs var arī tiesu izpildītājam paziņot par šādu pretimnākšanu. Taču būtu jāatzīst prezumpcija, ka prasītājs nav atteicies no likumā noteiktajām tiesībām, ja vien viņš nav noteikti paziņojis pretējo. Šāda prezumpcija tika ietverta Civillikumā ar grozījumiem 1668. pantā (grozījumi 04.06.2009.), nosakot, ka pat nokavēta izpildījuma pieņemšana bez iebildumiem neatņem tiesības vēlāk izvirzīt citus ar nokavējumu saistītus prasījumus. Būtībā jau pēc sprieduma spēkā stāšanās ir parādījies jauns apstāklis – parādnieks izvairās izpildīt tiesas spriedumu.

Taču norādījums “procenti piedzenami pēc piedzinēja lūguma” ilgāku laiku palika it kā nepabeigts, nepasakot skaidri, ka lūgumu var izteikt arī sprieduma izpildes stadijā. Tagad atbilde dota Rīgas apgabaltiesas lēmumā šādā lietā:

Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa atzina par prettiesiskām zvērināta tiesu izpildītāja darbības, iekļaujot divos paziņojumos pienākumu maksāt likumiskos 6% gadā par laiku līdz nolēmuma izpildei. Piedzenamais galvenais parāds ir 754 060,72 EUR, taču ne šķērējtiesas spriedumā, ne tiesas izdotajā izpildu rakstā nav ierakstīts pienākums maksāt likumiskos procentus līdz sprieduma izpildei.

Par priekšpilsētas tiesas lēmumu iesniegta parādnieka blakus sūdzība. Rīgas apgabaltiesa 2014. gada 23. oktobrī taisījusi lēmumu, kurā atzīts, ka tiesu izpildītājam bija likumīgs pamats, proti, CPL 631. pants, abos paziņojumos iekļaut parādnieka pienākumu veikt likumisko procentu maksājumu, ja piedzinējs izteicis lūgumu atlīdzināt likumiskos procentus izpildu lietas ietvaros (Lēmuma 21. lpp.)¹⁰. Lēmumā plaši analizēta Civillikuma 1759., 1757., 1760. un 1760. panta jēga, un tas uzskatāms par nozīmīgu judikatūras veidošanā.

Noslēdzot šī jautājuma apskatu, vēlreiz atgriezīsimies pie teorijas. Netiek apšaubīts, ka sprieduma neizpildīšana, citam pienākošās summas paturēšanu pie sevis nozīmē sveša kapitāla lietošanu, par ko pēc likuma pienākas procenti. Uz jautājumu, vai tiesības uz procentiem kreditors zaudē, ja viņš nav lūdzis tos piedzīt, atbildei vajadzētu būt noraidošai. Ja kreditors, redzot, ka tiesa nav ierakstījusi sprieduma rezolutīvajā daļā frāzi “atzīt prasītājam tiesības saņemt likumiskos procentus..”, tomēr lūgs tiesu taisīt papildspriedumu vai izskaidrot spriedumu, tad vai likums paredz iespēju, ka tiesa sniegs negatīvu nolēmumu? Nav pamata, lai pateiktu “Nē”.

⁹ Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta lēmums lietā Nr. SPC-111/2009. Nav publicēts.

¹⁰ Rīgas apgabaltiesas Civillietu kolēģijas 2014. gada 23. oktobra lēmums lietā Nr. CA-3055-14/15 (Nr. C30461014). Nav publicēts.

Iespējams, ka kāds oponents tomēr izvirzīs argumentu, ka prasītājs nav prasības pieteikumā šos procentus prasījis. Uz to būtu jāatbild, ka tiesiskās attiecības līdz ar sprieduma spēkā stāšanos ir iegājušas jaunā kvalitātē, un tāvad lūgums aprēķināt procentus par sprieduma nepildīšanu radies līdz ar sprieduma saņemšanu. Ir grūti iedomāties kreditoru, kurš, zinot, ka pēc likuma viņam pienākas procenti, uz jautājumu, vai viņš vēlas šīs tiesības izmantot, atbildētu noliedzoši. Tāvad no loģikas viedokļa ir visi priekšnoteikumi, lai atzītu, ka tiesu izpildītājam, negaidot piedziņējam īpašu lūgumu par procentiem, pati izpildu raksta iesniegšana ir uztverama kā lūgums saņemt visu no sprieduma un likuma izrietošo.

No kura datuma sāk tecēt likumiskie procenti par laiku līdz sprieduma izpildei?

Liekas, ka no likuma jēgas izriet skaidra atbilde. Taču nedaudz mulšina, kāpēc CPL 195. pantā nav ierakstīts “**no sprieduma spēkā stāšanās dienas** līdz sprieduma izpildei”. Vai būtu kādi gadījumi, kad izpildīšanas pienākums rodas vēlāk vai agrāk? Tādi patiešām ir. Tiesai ir tiesības spriedumā vai pat pēc parādnieka lūguma ar īpašu lēmumu (CPL 206., 438. p.) atlikt sprieduma izpildi vai to sadalīt termiņos, ievērojot pušu mantisko stāvokli un citus svarīgus apstākļus. Tad nokavējums iestājas, sākot ar attiecīgo termiņu. Savukārt pēc lietas dalībnieka lūguma tiesa CPL 205. pantā paredzētos gadījumos spriedumā var noteikt, ka spriedums noteiktā daļā vai pilnīgi izpildāms nekavējoties, tāvad pirms tā spēkā stāšanās, piemēram, par darba samaksas un uzturlīdzekļu bērnam vai vecākam piedziņu. Ar to arī izskaidrojams tas, ka CPL 195. pantā nav vārdu “no sprieduma spēkā stāšanās dienas”.

Taču tiesu praksē ir bijuši arī cita satura strīdi par dienu, no kuras aprēķināmi procenti, proti, vai tie rēķināmi no tāda sprieduma sastādīšanas dienas, kas vēlāk pārsūdzēts, bet nav ticis grozīts, vai arī no spēkā stāšanās dienas.

Ar apgabaltiesas 2012. gada 27. septembra spriedumu no SIA “C. D.” par labu SIA “A. B.” piedzīts parāds, nosakot tiesības līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos 10,5 procentus. Spriedums stājies likumīgā spēkā 2013. gada 8. aprīlī. Strīds radies par to, no kura datuma sākot rēķināmi procenti. Parādnieks SIA “C. D.” iesniedza sūdzību par tiesu izpildītājas darbībām, uzskatot, ka procenti nepamatoti aprēķināti no sprieduma sastādīšanas dienas 2012. gada 27. septembra, bet tie bija aprēķināmi no sprieduma spēkā stāšanās dienas, kas ir pusgadu vēlāk. Lūdza uzdot tiesu izpildītājam veikt pārrēķinu un atgriezt atpakaļ nelikumīgi atskaitīto summu. Tiesa atzina sūdzību par pamatotu.

Blakus sūdzību iesniedza tiesu izpildītāja un SIA “A. B.”, norādot, ka saskaņā ar Civillikuma 1759. pantu likumiskie procenti prasāmi no nokavējuma brīža. Sekojoši tiesības saņemt nokavējuma procentus rodas ar sprieduma taisīšanas brīdi, ja spriedumā netiek noteikts cits datums. Civilprocesa likums neierobežo parādnieka tiesības jebkurā civilprocesa stadijā labprātīgi nokārtot savas parādsaistības kā pirms, tā pēc sprieduma taisīšanas neatkarīgi no tā spēkā stāšanās. Savukārt iespēja piedzīt procentus rodas ar sprieduma spēkā stāšanās dienu, kad piedzinējs var saņemt izpildu rakstu.

Apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija noraidīja blakus sūdzības argumentus, norādot, ka tikmēr, kamēr spriedums nav stājies spēkā, piedzītais parāds nav pakļauts izpildei, jo uzskatāms, ka starp pusēm joprojām pastāv strīds par parādu (Lieta Nr. C20274713).

Šis juridiskais konflikts rāda, ka tiesu izpildītājam nav tiesību aprēķināt procentus par to nokavējumu, kas kādas saistības nepildīšanas sakarā tiek izskatīts tiesā un radies par laiku pirms sprieduma spēkā stāšanās. Šo procentu aprēķina pamatotību un apmēru pārbauda un nosaka tiesa. Var izveidoties laika sprīdis, ko neaptver tiesas piespriestie procenti, jo tie prasības pieteikumā parasti norādīti uz prasības celšanas brīdi, vai dažkārt to apmērs palielināts lietas izskatīšanas gaitā. Bet tiesas, taisot spriedumu, nekad nepārrēķina procentus, nosakot tos uz sprieduma taisīšanas dienu. Tādējādi kāds laika posms var būt tāds, par kuru nokavējuma procentus prasītājs nesāņems. Tāda nedaudz neeloģiska ir prakse, bet tas nu gan nav tiesu izpildītāja uzdevums risināt problēmas, kas pastāvējušas, pirms izpildāmību ieguva nolēmums.

No apskatītā piemēra izriet arī tas, ka nav jaucamas arī tiesības labprātīgi nokārtot savas saistības jebkurā civilprocesa stadijā ar tiesībām panākt saistību izpildi piespiedu kārtā. No apgabaltiesas lēmuma redzams, ka izpildu raksts izdots pēc sprieduma spēkā stāšanās. Nav redzams, kāpēc spriedums stājies spēkā pēc apmēram pusgada. Tiesu informācijas sistēmā (TIS) atrodams izskaidrojums: par apelācijas instances tiesas spriedumu tika iesniegta kasācijas sūdzība, tiesa uzskatīja to par iesniegtu pēc noteiktā termiņa, atteicās pieņemt, par ko savukārt tika iesniegta blakus sūdzība. Šo apstākļu dēļ sprieduma spēkā stāšanās notika pēc samērā ilga laika kopš sprieduma taisīšanas. Taču tiesu izpildītāja pārāk plaši iztulkojusi CPL 195. panta jēgu. Tajā paredzēti procenti par sprieduma izpildes nokavējumu, kas konkrētajā lietā bija izpildāms tikai pēc spēkā stāšanās.

Varētu atgādināt nelielu vēsturisku faktu. Līdz grozījumiem, kas izdarīti CPL 434. panta 2008. gada 22. maija redakcijā ar grozījumiem 2009. gada 5. februārī, šis 434. pants noteica, ka apelācijas instances tiesas spriedums stājas likumīgā spēkā tā paludināšanas brīdī. Ar CPL 2008. gada 22. maija grozījumiem ir noteikts citādi¹¹.

Kopsavilkums

1. Pienākums maksāt likumiskos procentus, arī bez noteiktas norunas, noteikts Civillikuma 1759. pantā. Šo procentu aprēķināšana kļūst sarežģīta gadījumos, kad tiesa piespriež procentus par prasības pieteikumā norādīto laiku, bet prasības pieteikumā nav lūgts tos piespriest arī par laiku līdz sprieduma izpildei. Šādu procentu piedziņu gan paredz Civilprocesa likuma 195. pants, taču tiesu praksē nav vienveidības attiecībā uz minētās normas iztulkošanu.
2. Noteikums, ka likumiskie procenti prasāmi reizē ar galvenā parāda prasījumu (CL 1760. p.), netiek pārkāpts tad, ja tiesa spriedumā norādījusi tikai galveno parādu un procentus par nokavētu laika posmu. Kreditora tiesības uz likumiskiem procentiem līdz sprieduma izpildīšanai, ja viņš tos lūdz vēlāk, izriet no jauna pamata – tiesas uzlikta pienākuma maksāt piespriesto summu.
3. Neatkarīgi no tā, cik pilnīgi tiesas spriedumā ievēroti Civilprocesa likuma 195. panta noteikumi, zvērinātam tiesu izpildītājam pēc piedzinēja lūguma jāaprēķina un jāpiedzen likumiskie procenti atbilstoši CPL 631. panta noteikumam. Šādu atziņu apstiprina Senāta un jaunākā Rīgas apgabaltiesas judikatūra.

¹¹ Sk.: Civilprocesa likuma komentāri. II daļa (29.–60¹. nod.) Sagatavojis autoru kolektīvs prof. K. Torgāna zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2012, 723.–725. lpp.

Bibliogrāfija

Literatūra

Civilprocesa likuma komentāri. II daļa (29.–60¹. nod.) Sagatavojis autoru kolektīvs prof. K. Torgāna zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2012.
Torgāns K. Saistību tiesības. Mācību grāmata. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2014.

Normatīvie tiesību akti

Civillikums: Latvijas Republikas likums. Pieņemts 1937. gada 28. janvārī, atjaunots spēkā ar 14.01.1992. likumu. Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1992. Nr. 4/5.
Civilprocesa likums: Latvijas Republikas likums. Pieņemts 14.10.1998. Latvijas Vēstnesis, 1998. 3. novembris, Nr. 326/330 (1387/1391).
Šķīrējtiesu likums: Latvijas Republikas likums. Pieņemts 11.09.2014. Latvijas Vēstnesis, 2014. 1. oktobris, Nr. 194, OP Nr. 2014/194.1.

Tiesu prakses un statistikas materiāli

Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2006. gada 31. maija spriedums lietā Nr. SKC-330. Nav publicēts.
Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta lēmums lietā Nr. SPC-111/2009. Nav publicēts.
Rīgas apgabaltiesas Civillietu kolēģijas 2014. gada 23. oktobra lēmums lietā Nr. CA-3055-14/15 (Nr. C30461014). Nav publicēts.
Rīgas apgabaltiesas sprieduma 2014. gada 22. septembrī (lieta Nr. C33405512; arhīva Nr. CA-1135/25). Nav publicēts.
Latvijas Republikas Augstākā tiesa. Statistika, 2014. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/pazinojumipresei/par-notikumiem/2015/februaris/6913-lielakais-lietu-uzkrajums-civillietu-departamenta/>
Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padome. Statistikas pārskats par 2014. gadu. Pieejams: http://www.lzti.lv/f/statistika/Statistikas_prskats_par_nolmumu_izpildi_civilliets_2014.pdf
Statistikas pārskats par civillietām apelācijas instancē. Rīgas apgabaltiesa, 2014. gads. Pieejams: https://tis.ta.gov.lv/tisreal?Form=TIS_STAT_O